Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРИЙЛА

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома,
Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советеи Министрий Советеи орган
(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газета арадувл 1923 шера денз ● ШИНАРА, 25 сентябрь, 1973 шу. ● № 115 (5376). Мах 2 кеп.

ХЬАЛХА ЛАТТАРАШЦА НИЙСЛЕ!

Дунха ха йоацIаш бекиха нхаь нхаьчар вай республике. НПСС Центральни Комитето, СССР Министрий Советаь профессиональни союзий Ерригсоюзни центральни совета, ВЛНСМ ЦИ-пс 1972 — 1973 ш.ш. Iан замалгIа хьаЙбай продукташ яхари кийчьяри дегIадолдарга тIекъа яьржача Ерригсоюзни социалистически яхье жотбаьнарш а лаьрхIа НПСС ЦК, СССР Министрий Советаь, ВЦСПС, ВЛНСМ ЦИ ЦIе байраьхи ахчан прейни енний Ачхой-Мартанхоьсти района.

Из IалгIамате йоихча котало яккха хьайбаш пеладерий вIашатIехьадьнынад яхьачамхиллан доакъар кийчдарга а формаш Iан дика кийчьяра а бахьан долаш. Ачхой-Мартанерча хьайбаш пеладерашца нъаьсстта терикан тIакхайтIар чурча торонех пайда эцара, доакъашта, снотиннашта юкъе шерра социалистически яхь йоармаяра, хьалха латтарий ошат йоармаяра а балха юкъеяхара а.

ЙийсалгIа пятилетка яхоалагIча, хоадамбеча шера план хIанал хьалха яхьачашъяра яьржача яхье хьалха латташ хьабаагIа цу района формай болхлой. Цар хIанз деррига низашш оарцагIдахьяа яхьачамхиллан дика доакъар IалашдаргIа, оррига формаш шелап хьатIаоттаалехь тоаьлъяра, доакъар хьайбаш IангIара доахарглолучча хьатIаоэзара.

ПаччахьалгIанхенга шура йохкара шера план яхьачашъе а соахна тIадисса денкар тIера дIаданйха а програм торонаш я Нохч-ГIалгIайчен хьайбаш пеладерий. Из ишта долга хьахьонх хьалха латтаршар доахача толамашца. Цар оплят — мах бабе варгвоаца ганз.

Уих доноашка арадашнача СССР Лакхехьарча Президиума УказгIа 1972—1973 шерашка Iан замалгIх хьайбаш продукташ духIаргIа яхарш нийчьяргIа тIемйца социалистически денхарашш яхоачашдера Ерригсоюзни социалистически яхье донкхий толамаш даьхарах орденаш медалаш еннай вай республикерча дикагIа болча хьайбаш пеладергIа.

Вай мехка эгтара дезаргIа дола соагIат — Ленина орден еннай Урус-Мартана райони Мичурина цIергIча сомий-шурий совхоза доярнана Адуева, Алмата, Ачхой-Мартана района «Лермонтовский» совхоза IайсиЙ пеладечоь Арсанова Арубикана, Гудермески района «Дружба» совхоза доярнана Бердар Аннайна, Шелковской района «Номинтери» колхоза воккхагIа волчу ма Iуна Шаршев Магомбетахьчарна э.

Октябрьски революце орден еннай Шаьла района «Автурминский» совхоза доярнана Б. Бахабоана, 1972—1973 шерашка дина толамаш даьхача яхьа а воорI гата.

Къаьхьегама ЦIечи Байраика орден енначарна юкъе я Назрановски района «Назрановский» совхоза доярка Дзейтова Довхан, Малгобеки района «Ингушский» совхоза доярка Пашхиева Нина, Малгобеки района «Алханчуртский» совхоза хьайбаш пеладер Албаков Iумар, Назрановски района «Назрановский» совхоза доярка Костоева Хьава.

Иштта, «Знак почета» яха ордени «За трудовое отличие» яха медали еннай республикерча дуккхача а хьайбаш пеладергIа.

Цу дезарча правительственни соагIаташа а хьахьонх Коммунистически партеи вай паччахьалгIенгара хьайбаш болх беришш дIабоссабелларча дика доаккхар а, вай мехка хьайбаш пеладерий тIеэгIа сий долгIа.

Цу дезарча правительственни соагIаташа хьахьонх Нохч-ГIалгIайчен башха-дика говзанчаш-хьайбаш пеладерашца хьалхийнийлгIа. Цар шоашкара хьонхсан тей кхычарна, хьагучайвоах хIара бахьаьмо пайда эцанза йола торонаш.

Цудухьа колхозийн совхозийн кулгалхой, специалистий, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеп сийлен денхар да хьалха латтараша санна нъаьсхьега берригаш Iомабар. Нъаьстта терпан тIабахийта беза дикагIа болча хьайбаш пеладерий опыт махулла дуккхагIа йоармаяра, цар балха методаш, приемаш дуккхача хьайбаш пеладерашта дIаIоманра. Халахете а, цу йоархIамечча гIулакха хаьпа йоахьо яц цхьайпочча моттигашца. Цунца мара сенца бакъбо йиш я цхьан ферме. цхьан боахаме болх берий хьонхамаш тайптайпара хилар. Вешта вьича, шоай балхах дог лаьраршта. доаханнга мамогта дикагIа Iунал де гIертараша, пландш а социалистически денкараш а яхоачашдераша уллуб ба къаьхьегама нисам телхадераш, шоашта тIадилар бехнтохкам ца хеташ пеладераш.

Денхар сенах латт вьича, из латт дикагIболча хьайбаш пеладерий лакха говзал яьнагIчарна дIаIомарах, хIара ферме тIехьабуссараш, план а тIаийца денхар а яхоачаш ца дерзш хургбоацача тайпара болх вIашатIехьанхарах. ДунхагIча дахьъе цех тийца да ййслагIча пятилетка яхоалагIа, хоадамбу шу дина чанхданхкар.

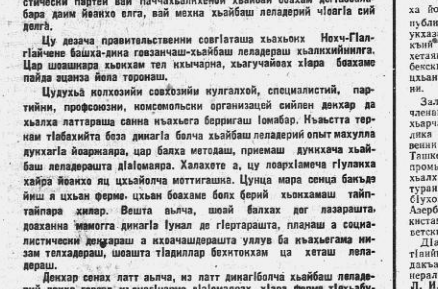

Дика кхедьдь ганараш укх шера Шалински района Куйбышева цIергIча колхоза къаьхьегамхоша. Ялат чуийца мадзьллинге уж хьакха сиха кийчйир ка бода ялат чуийца комбайнаш. ХIанз царех ашт йиъ уж чуецаш я. Чуша доладьд шоллагIча бригадера звеньевой коммуниста Бадруев Эмин хьалхедаь ганараш. ХIара техтарш тIера 18 центнер ганараш доалл. Соахка тIадиса денхар дIа а луш укх шера паччахьалхенга ганараш доахара плаи яхоачашъе лерхI колхозхоша.

Дийнаьх норма тIехьхоачашъеш къаьхьег комбайнераша Амбурашидов Вахас, Исраилов МетIас, Загалуев Яхьяс, къьбарашца.

СУРТА тIА (зьрдехьара ает-техьа): ганараш дIаувза трактористе Алхазов Махьмуд, комбайнере Амбурашидов Ваха, Исраилов МатIа, бригадир Нанаев Iалаудин.

Т. АРЧЛКОВ корт.

Нов. Л. И. БРЕЖНЕВ Ташкенте вар

21 сентябре Ташкенте ххьачар новкъост Леонид Ильич Брежнев.

Ташкентски аэродроме новкъоста Л. И. Брежневна пачхьалбалхьар КП КПСС ЦК Политбюро членаш, Казахстана КП ЦК хьалхара секретарь Д. А. Кунаев, КПСС ЦК Политбюро членалла кандидат, Узбекистана КП ЦК хьалхара секретарь Ш. Р. Рашидов, КПСС ЦК членаш, Узбекски ССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Н. М. Матчанов, Узбекски ССР Министрий Совета председатель Н. Д. Худайбердиев, СССР Министрий Совета Председателеи заместитель З. Н. Нуриев, СССР заготовкай министр Г. С. Золотухин, Азербайджана КП ЦК хьалхара секретарь Г. А. Алиев, Киргизе КП ЦК хьалхара секретарь Т. У. Усубалиев, Таджикистана КП ЦК хьалхара секретарь Д. Р. Расулов, Туркменистана КП ЦК хьалхара секретарь М. Н. Гапуров, КПСС ЦК член, КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева БКП ЦК Хьалхарча секретараша, НРБ Паччахьалкхен советаь Председателеша Т. Живковна, Политбюро членашца членалла кандидаташ, БКП ЦК секретарашца.

Т. Живковна Л. И. Брежнева беседаш йолча хана цига дакъа даьлор:

советски оарIонехьара — КПСС ЦК секретара К. Ф. Катушева, КПСС ЦК членаша — КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежневна К. В. Русакова, СССР кхыча мехкашкарча гIулакхий министра заместителеа Н. Н. Родионова, КПСС Центральни ревизионни комиссе членара, КПСС ЦК Генеральни секретара помощинка А. М. Александрова, КПСС ЦК членалла кандидата, НРБ-ерча СССР посольство «Б. Базовска;

болгарски оарIонехьара — БКП ЦК секретара К. Теллалова, БКП ЦК членаша — БКП ЦК Хьалхарча секретара Помощинка М. Балеева, СССР-ерча НРБ посолства Д. Жулуфова, БКП ЦК членалла кандидаташа — БКП ЦК Хьалхарча секретара помощинка Д. Методиева, НРБ кхыча мехкашкарча гIулакхий министра заместителеа А. Трайкова. Беседаш еча хана чIоагIгIа уйла тIаяхийтар социалистически паччахьалкхенгахьа хьалхашта юкъерча бокъонашца а, международни ишттагIа хьартдоагIаяча юртбоахамца шера шийлагIахьа тIехьалика кхиор ярси хьайбай боахам дIаIо аIбарен дешаитта, а.

Беседа ева дакъа лаьцар КПСС ЦК Политбюро членаш, Казахстана КП ЦК хьалхара секретара нов. Д. А. Кунаева, КПСС ЦК Политбюро членалла кандидата, Узбекистана КП ЦК хьалхарча секретара нов. Ш. Р. Рашидова, Азербайджана КП ЦК хьалхарча секретара нов. Г. А. Алиева, Киргизе КП ЦК хьалхарча секретара Т. У. Усубалиева, Таджикистана КП ЦК хьалхарча секретара нов. Д. Р. Расулова, Туркменистана КП ЦК хьалхарча секретара нов. М. Н. Гапурова, хIинца министра СССР Министрий Совета Председателя заместителеа нов. З. Н. Нуриева, СССР заготовкай министра нов. Г. С. Золотухина, Узбекски ССР Лакхехьарча Совета Президиума председателеа нов. Н. М. Матчанова, Узбекски ССР Министрий Совета председателеа нов. Н. Д. Худайбердиева, дуккхача кхыча кулгалдеча новкъосташа.

УЗБЕКСКИ ССР-а ХАЛКЪИЙ ДОТТАГIАЛА ОРДЕН ДIАЯЛАР

Нийса бокъо йолча социалистически республикий баттахийначу дезале чIоагIа дегIаенай Советски Узбекистан. ЦIейца кийчьенначча Ташкента уллакхаш а, промышленностен юрта боахамаш а къаьхьегамхоша дахьа толамех, къаьхьегаме хьалха даттача нахах дувна стенгаш, панноп. Искусства Двореца флагиштокаш тIа — СССР паччахьалкхен байраьх, вежаража хоза йолча ерригача союзни республикай байраьхаш. 24 сентябре уьхаза хилар республикана халькъий ДоттагIалла орден енначарна къаьхьегамхоша КП ЦК-и Узбекски ССР Лаккхьарча Советан цхьана яь торжественни заседани.

Зале — Узбекистана КП ЦК членашца, Узбекски ССР Лаккехьарча Совета депутаташ, республика партийна, советски, общественни организацеп кулгалдой, Ташкента кхаьдеттачой викалаш, промышленностен юрта боахамех хьалха латтараш, йиманин культуран дентелаш, советски экарга бIаьой. Уьказа ба Казахстана, Азербайджана, Киргизе, Таджикистана, Туркмене партийни советски кулгалду болхлой.

ДIаьхIдь тIоараш тохаш незаш тIаийлар торжественни заседание дакъа йоаларна КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост **Л. И. Брежнев.**

Заседане президиуме — КПСС ЦК Политбюро член, Казахстана КП ЦК хьалхара секретарь Д. А. Кунаев, КПСС ЦК Политбюро членалла кандидат, Узбекистана КП ЦК хьалхара секретарь **Ш. Р. Рашидов**, Узбекски ССР Министрий Совета председатель **Н. Д. Худайбердиев**, Комларгет ЦК-ай хьалхара секретараш: Азербайджана — **Т. А. Алиев**, Киргизе — **Т. У. Усубалиев**, Таджикистана — **Д. Р. Расулов**, Туркменистана — **М. Н. Гапуров**, СССР Министрий Советаь председателеа заместитель **З. Н. Нуриев**, СССР заготовкай министр **Г. С. Золотухин**, Министрий Советий председателаш: Азербайджана — **А. И. Ибрагимов**, Киргизе — **А. С. Суюмбаев**, Таджикистана — **Р. Набиев**, Туркмене — **О. Н. Оразмухамедов**. КПСС ЦК член, КПСС ЦК Генеральни секретара Iонча **Г. Э. Цуканов**, КПСС Центральни ревизионни Комиссе член, КПСС ЦК Генеральни секретара Iонча **А. М. Александров**, Узбекистана КП ЦК бюро членаш, Узбекски ССР Министрий Совета председателеа заместителаш, республика Лаккехьарча Совета Президиум членаш, Iан кеза производственникаш, общественноста викалаш.

Торжественни заседани хьайбаллар Узбекски ССР Лаккехьарча Совета Президиума председателеа **Н. М. Матчанова.**

Зала чу ек Советски Союзен Узбекски ССР-ен паччахьалкхенгий гимнаш.

Торжественни заседане дакъа йоаларна чIоагIа дог рояьа хиле хорж сийлен Президиуме КПСС ЦК Политбюро состав.

Дош лу КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста **Л. И. Брежнева.** Гулбенпаша хьал а гIейтте бохьхача овацеца тIаэн нов. Л. И. Брежнев. Залера хьакха КПСС-а, цун ленински Центральна Комитета, ЦК Политбюрона кхайкадуь моаршалаш, доахха ловзаш.

Цуа тIехьагIа кхамаьл дир КПСС ЦК Политбюро членалла кандидата, Узбекистана КП ЦК хьалхара секретара **Ш. Р. Рашидова.**

(ТАСС).

* * *

Газета тIа кепатохаргда торжественни заседане новкъоста Л. И. Брежнева дыа къамаьл.

КПСС ЦК ГЕНЕРАЛЬНИ СЕКРЕТАРЬ Л. И. БРЕЖНЕВ ДОТТАГIАЛА ВИЗИТАЦА БОЛГАРЕ ХАЛКЪА РЕСПУБЛИКЕ ХИЛАР

Болгарски коммунистически партеи Центральни Комитето вийха ваха 1973 шера 18 сентябрера 21 сентябре кхачалца доттагIала визитаца Болгарски Халкъа Республике хилар Советски Союза коммунистически партеи Центральни Комитета Генеральни секретарь Л. И. Брежнев.

Вийнеи болча хана дог тIаяра безама, вIаши дагардаран диззаа кхетадеча, хетарашш цхьатара долча хьалашка дуккхача актуальни проблемаех лаьцна беседаш яхийна КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева БКП ЦК Хьалхарча секретараца, НРБ Паччахьалкхен советаь Председателеша Т. Живковца, Политбюро членашца членалла кандидаташ, БКП ЦК секретарашца.

Т. Живковца Л. И. Брежнева беседаш йолча хана цига дакъа даьлор:

советски оарIонехьара — КПСС ЦК секретара К. Ф. Катушева, КПСС ЦК членаша — КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежневна К. В. Русакова, СССР кхыча мехкашкарча гIулакхий министра заместителеа Н. Н. Родионова, КПСС Центральни ревизионни комиссе членара, КПСС ЦК Генеральни секретара помощинка А. М. Александрова, КПСС ЦК членалла кандидата, НРБ-ерча СССР посольство «Б. Базовска;

болгарски оарIонехьара — БКП ЦК секретара К. Теллалова, БКП ЦК членаша — БКП ЦК Хьалхарча секретара Помощинка М. Балеева, СССР-ерча НРБ посолства Д. Жулуфова, БКП ЦК членалла кандидаташа — БКП ЦК Хьалхарча секретара помощинка Д. Методиева, НРБ кхыча мехкашкарча гIулакхий министра заместителеа А. Трайкова. Беседаш еча хана чIоагIгIа уйла тIаяхийтар социалистически паччахьалкхенгахьа хьалхашта юкъерча бокъонашца а, международни ишттагIа хьартдоагIаяча юртбоахамца шера шийлагIахьа тIехьалика кхиор ярси хьайбай боахам дIаIо аIбарен дешаитта, а.

Беседа ева дакъа лаьцар КПСС ЦК Политбюро членаш, Казахстана КП ЦК хьалхара секретара нов. Д. А. Кунаева, КПСС ЦК Политбюро членалла кандидата, Узбекистана КП ЦК хьалхарча секретара нов. Ш. Р. Рашидова, Азербайджана КП ЦК хьалхарча секретара нов. Г. А. Алиева, Киргизе КП ЦК хьалхарча секретара Т. У. Усубалиева, Таджикистана КП ЦК хьалхарча секретара нов. Д. Р. Расулова, Туркменистана КП ЦК хьалхарча секретара нов. М. Н. Гапурова, хIинца министра СССР Министрий Совета Председателя заместителеа нов. З. Н. Нуриева, СССР заготовкай министра нов. Г. С. Золотухина, Узбекски ССР Лаккехьарча Совета Президиума председателеа нов. Н. М. Матчанова, Узбекски ССР Министрий Совета председателеа нов. Н. Д. Худайбердиева, дуккхача кхыча кулгалдеча новкъосташа.

* * *

Совета председателеа заместителеа **З. Н. Нуриев**, СССР заготовкай министр **Г. С. Золотухин**, Министрий Советий председателаш: Азербайджана — **А. И. Ибрагимов**, Киргизе — **А. С. Суюмбаев**, Таджикистана — **Р. Набиев**, Туркмене — **О. Н. Оразмухамедов**. КПСС ЦК член, КПСС ЦК Генеральни секретара Iонча **Г. Э. Цуканов**, КПСС Центральни ревизионни Комиссе член, КПСС ЦК Генеральни секретара Iонча **А. М. Александров**, Узбекистана КП ЦК бюро членаш, Узбекски ССР Министрий Совета председателеа заместителаш, республика Лаккехьарча Совета Президиум членаш, Iан кеза производственникаш, общественноста викалаш.

Торжественни заседани хьайбаллар Узбекски ССР Лаккехьарча Совета Президиума председателеа **Н. М. Матчанова.**

Зала чу ек Советски Союзен Узбекски ССР-ен паччахьалкхенгий гимнаш.

Торжественни заседане дакъа йоаларна чIоагIа дог рояьа хиле хорж сийлен Президиуме КПСС ЦК Политбюро состав.

Дош лу КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста **Л. И. Брежнева.** Гулбенпаша хьал а гIейтте бохьхача овацеца тIаэн нов. Л. И. Брежнев. Залера хьакха КПСС-а, цун ленински Центральна Комитета, ЦК Политбюрона кхайкадуь моаршалаш, доахха ловзаш.

Цуа тIехьагIа кхамаьл дир КПСС ЦК Политбюро членалла кандидата, Узбекистана КП ЦК хьалхара секретара **Ш. Р. Рашидова.**

(ТАСС).

* * *

Газета тIа кепатохаргда торжественни заседане новкъоста Л. И. Брежнева дыа къамаьл.

А. Н. КОСЫГИН ЮГОСЛАВЕ ВАХАР

24 сентябре Москвера СФРЮ Союзни исполнительни вечаь Председателеа Д. Бисдича вехаргIа официальни доттагIала визитаца Белграде Югославе ЦК Политбюро член, СССР Министрий Совета Председателеа А. Н. Косыгин.

Югославе водача А. Н. Косыгина улубабина болх КПСС ЦК члена, Югославе механ механ мехкашкарча гIулакхий министра заместителеа Н. Н. Родионов, СССР Министрий Совета врахьарча экономически денашта болча паччахьалкхен Комитета председателеа хьалхара заместителеа И. В. Архипов, СССР Госплана председателеа заместителеа Н. Н. Инюземцев.

СССР-ен а, СФРЮ-ен паччахьалкхений байраьхашца егача Внуковски аэродроме А. Н. Косыгин накъавоакхаш бар новкъостийна А. А. Гречко, К. Т. Мазуров, М. С. Соломенцев, К. Ф. Катушев, СССР Министрий Совета Председателеа заместителаш, СССР министраш.

Накъавакхаха бахарашта кхеве вар СФРЮ гIулакхашта СССР-е хинна тешам бенна вола М. Вереш.

(ТАСС).

МОСКВЕ IОХАКХАЧАР

21 сентябре Софиера Москве яхакхьячар КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежневна ихьина Болгаре хинна КПСС ЦК ЦК член, СССР кхыча мехкашкарча гIулакхий министра заместитель Н. Н. Родионов, КПСС ЦК член, КПСС ЦК Генеральни секретара помощинк К. В. Русаков.

СОВЕТСКИ ПРАВИТЕЛЬСТВА ЗАЯВЛЕНИ

Укх тIехьарча деношка Iалъмате чIоагIа кхоккаденнад Чилера хьал президент Салвадор Альеде, де керте даьтта законни правительство дIаьккхкхача тIема хунго Iьлал шиЙ бе долларг бахьан доаш.

ТIема мятежникашца низагIга чакхдаьча гIулакхаш бахьан доаш вийнаи президент Альенде, дIаьккхкхай Къаман конгресс, чилийски граждании элемсптарин демократически бокъонаш конституционни гарантеш доаьй, лийцу чу а бехка, боабара- дIакхочачаш респиссеш тIалоаттаю Халкъа пхоаIгIан IранительствIа культалдеча деятелаш. ТIема хунго берригача мехка цIий доуайтIаш террор оттаьй мехка прогрессивни низашта духьала, дерригача чIилийски халкъа духьала. Чилийски патриоташа духьала террор доаттаю цу йсхьан ханна вьттехьарча низий пропаганда ерригача средствашца, антикоммунистически истерш а деанеш.

Чиле тIема хунта Iьлала керте эттачул тIехьагIа кердача чилийски Iьлалашца къоабап а деш ла йиш йоацаш дола хьал оттаьдьа Чиле паччахьалкхенаша юкъе е ведомствашца юкъе дьча договорний сотлашенейн ларда тIа Чиле болх беш йолча советски учреждениеи граждании Iьлалашца. Мекха провокационни кампани желаю Советски Союза духьала, чIирдаь антисоветски хабарш душ, бокъо йоацIаш лелдешш шизаш деши моттигаш я Чилера советски учреждениейн граждании къаьхьеъа.

Масала, укх шера 11 сентябре лийца чу а бехка, энжегIча тайпара бала бепаб, низаш дьа «Экспинтика» яхача советски кема эжпаяка чилийски СССР правительства тIаГIертта хьадийка долашеъа а, тIема хунта оагIонехьара диззаа кIира бокъо йоацаш дуьхьале яьй советски эжпаяка членаш «Стэнкоимпорт» яхача советски траулера тIабигара, хIаъа ту иу гIулакхо цIенхаштта кхерам тIабоссабаь советски морский вахарах уцяцIенеен.

Бокъо йоацараш законагIа йоацараш лелдаьй Чилерча советски артистий группа хьакъеъа. «Кердлагарш» яхача советски кема пайпаозни агентства бюро тубоача цIеношка чу а хьайлха чухьежаб цу хапна иу учреждениена материальни зе а дешь. Цу тайпара гIулакхаш лелдаьй Чилерча ТАСС яйкаца а. Лийцаб Советски правительства чилийски халкъа сонгIата енна цIенош ду комбинат советски боахам советски боллхоб. Энжи къмаьлап а кхы тайпа бокъо йоацаш гIулакхаш а лелдеш, законагIа доаш ашъеъа а чухьийжаб советски граждании квартирашка.

Советски учреждеиеп а Халкъа цхьоагIон правительства дехар дарах чилийски халкъа доттагIала тIехь новкъостаа дарца Чиле бахийтача граждании а халкъеъа Чилийски тIема Iьлалаша цу тайпара бокъонаIIеи законагIеи зона гIулакхаш лелалар, парта Iолал яр—массе мотте бакъьъа тIайпа дунен халкъашта юкъе лелаю бокъонаш гIоажагIа тайпара телхаяр да, Чилера шийф функцеи кхочачашъяра дарглоапаца халкъа сихагIа кхоастаяра, цу районерча у дерригача мехкаш халкъашта, цу дакъе Палестинерча Iарбий халкъа а законни бокъочаш хьаштани Iалашдара тIехьа хилар.

Индокитаерча хьалах шоашта хетаюа вIаши дагаьлар оагIонаш. Цар хьаххайкадир ДРВ ийсхон поэзии, шоаш массаа а санна хьаДIонаш хилар, бекее лаьрхIар сайтоска режимо Парижски соглашени толхаяр, хьахIхайкадир, из соглашени берригача доакъашшоша йиза хоза-чаШъяра шоай тIекъа Iалор. Турлапа вьетнамски халкъа исторически котаЛоп довр1ам белгал а бахьяа, цар цIахьа а хьахIхайкадир, вежаража йолча Вьетнамски Демократически Республикана социализм хьалъеча диззаа новкъостал де дакъьа тIоаш шиъ. Ерригачи Индокитайски акгIайрен тIа чIоагIа мацор оттабар боккхача доахламе да-Азе меттел, дерригача дунен тIа а яхоачам кIаьдбора.

ОагIонаша хьанхайкадир азиатски континенте тIемаш гIеттадеш дола дерригача бахьанаш цIендьа тешшамеи IIадоахилга, ерригача азиятски паччахьалкхенашта юкъе чIоагIа машара дIаяча лоалахой гIулакхашца хулга юкъарчаа доаццаш дешаца хьаит долаш долча Азерча дерригача мехкашца дакъа а доацаш юкъяра кхерамаеп системе хьаюа яра конструктивни идеи яхоачашъяра тийца долгах шоаш дог тIаяра хилар.

Л. И. Брежневен Т. Живковен цхьатарра хьакхайкадир, дунен халкъашта юкъерча хьалашка хулча аьттув болаш долча кувшмаша эгамига а доккха а мел долча мехкаша дунен политика сатоташ бола проблемаш хьаюсталена- хьинаре дакъа лаларга новкъостал деш лилар.

Беседаш йолча хана белгалдаьхар, вежаража долча, мехкаша социалистически паччахьалкхенгахьа, дунен халкъашта юкъерча йоккхий проблемаш хьастеча доахта толамаш доакхача даькъе цар айкха цхьоагIо хIаларах массе оагIонехьара хьаюа гIулакхаш деладараюи хьахинна хIамаш хилар. Социалистически содружества мехкашца хIинарен шоайла дагадуьлаюи политика долаяр — из я дерригача дунен тIа доахIлемера фактор. СССР-ен НРБ-ерча новкъа дерригача гIулакхашка хьадаюа тергалдергда вежаражаюа паччахьалкхенаш мамогта чIоагIагIа кхотаяюа яр ца хилар.

КПСС-ен БКП-ера дIаюо а мамогта новкъостал деррга «Ленин комсомолистически болаш цхьоагIо чIоагIанера, дарргагIа дуьхьала партъгьа яьттехьарча санна, ишттa «вьдделхьара» а революционни опюрутунмаюеп IIинина а, дерригача мехкашца хIинца СССР Республикан хIинца КПСС ЦК Генеральни секретара вишто, хьахьегамхошца из шIагIаетташ дагаюра кердача бокъхача низашца хьалхехар советско-болгарски отношенеш до-хьаргдоаюаш хилар, шиина а мехка халкъашт вежаражта кхотаденна хилар.

НРБ Паччахьалкхен советаь Председателеа Т. Живкова СССР Ден Ревюционни Комитетан Л. И. Брежневна дIабеллар Болгаре халкъа Республика Турпала Дошо Седькен Г. Димитрова орденна, дерригача болгарски халкъа цIеггарIа дер тIара «IоагIгIа дахьъала дийпар цун социалистически Болгарски паччахьалкхен доккхагIа долга болаш.

Л. И. Брежневна дег тIара баркалла вьлар БКП Центральни Комитетан НРБ Паччахьалкхен советаи из сийлахь соагIат шийна дIаларах. Советски Союза Коммунистически партеи политика лаьца мах барах, дег тIара баркалла вьлар Болгаре берригача къаьхьегамхоша доттагIагIа тIекъ ше дахьъала вуьнаю шийна цу деношка Iалъамате духьа лоаюи дахарах.

ДIАХО ЙОДАЧА ХАНА ЭКОНОМИКЕЙ А КУЛЬТУРЕЙ ДЕГIАЙОАЛАЯРА

Республика партийно-боахама актива собранера

«Сердало» газето йоаь бабычча тайпара, 19 сентябре политически просвещенно IIагIа хилар нартий-но - боахама актина. Цига дийцар партийна, советски, профсоюзна организацина республикерчу хозяйкина а социально - культурни гIуллакхашта а дагадеара гIуллакхаш дакхбеза.

Актив докълад йир КПСС обкома бюро членна. Нохч – IIаIгIай АССР Министрий Совета председателя Р. В Вахаева.

КПСС XXIV съезда историчекни соцаматца лор айдаро. Коммунистически партие а советски правительствас а цахилдан новкъостал ларо, — йоаь нов. Вахаева, — тоно хилийтар. Цу тIехь IIаIгIочи кхъхьегамхоь производительни нисаш дегIалоалаяра, республике бахача наьха вахар а культура а лаккъета чIинка толлу-ларна. Экономически а соцвидно - культурни а гIуллакхий декхараш кхочушдаьр бозарн дакхбара чIоагIга лоархIам бо-зарн хилар партие обкома X пленум,

2,5 шера лаккхенна промышленни продукци йоакхкинга. СингIа дегIалоаяла машинаин приборашна а хим, нефтехимически, медбиотехнически, кхачан промышленносто, гIиллонашца индустрин. Промышленносто кхъхьегамхошка кхочушдаьлий шин шераьр продукци йоахара план.

1971 — 1972 шерашка балхашта новкъарле ешт хаоттам хиннабале а республика колхозийн сонхонийн кхъхьегамхой а IIаьттIасадилла йоккъера лаьрхIама шера чуэана бабиалаарий, тхьамка, - сойнй, йоакхкача дуьхь, фуй, тхан бозарн лаккъе, цунна кхъаьна дуьхь-на хиларна хийбош. Шеканна хий дехка лаьтташ, дикка дагадаьлий хьайбаг лелалара комплекс-ний хьалъеха.

Бокъа боарамаь лелалу, республике капитальни гIиллош елта. Шин шера халька бозарнера хьежаькI 583 миллион сома пачхьалкхехь капитальни вложени, 295 миллион сома гIишлошна яра бахъен кхочушаьлда. Хьа а-ма, йолх бе йолаларийтар промышленни объекташ, 323 эзар квадратни метр фунаме, 1972 шерашка лаьрхIа болницаш, 13,6 эзар моттига йолх пхиъ, 1970 моттига кхиъна берий учреждени хьалъеш.

Пятилетка кхолларIна, хозяйкама шера хьанара кхъхьег, промышленносто, зортбахама, транспорта, гIишлошерий коллективаша. 101 процент кхочушдаьлий барех бетта йолх промышленни продукци йоккъера план. Планал совгIа еннай 9,3 миллион сома продукци, социалистически деспах-ват шен 7,6 миллион сома лаьрхIе хиннича.

Республика совнозашен колхозашен толамерIа кхочушйо юртбахама продукташ йоахийта а йоккъера а лаьттина майлаш йIа-дахача шераша шийсинга 15 эзар гектар совьлинай. Шербенай хьажкIаш, шекара свекла, кооргоп-лодаш, бахьанехь картофель, ла-даш. Шера пачхьалкхехь, йлат дохкара план (хьажкIаш дуген доаналл) 18 сентябре 20 эзар тонн тIехкхочашгIьлй.

Технологический хьалхарча ах шера йоакхл, коа тIара оцлазаш-раш, фуаш дохкара план, шера йолх тха эпара план. ДуккагIа хинналл доахан, дегта доахан, хьаркIа же, хьалхарча ах шера хьалъ пайда эцлш я 1200 гектар культурни дьяIенаш.

1972 шера IV квартален, 1973 шера хьалхарча ах шерен хьайбай продукташ йоахан а кийчьера толамаш хахарах Ачхой-Мартановски района енчай КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК ЦIе байраш-на а хьалха эпа а поспорташ. Ерригсоюзни социалистически яхь-толамаш дахарах я 1972—1973 шш. йай хьайбай продукташ яхарех кийчьера социалистически деспарашца кхочушдаьлера хьалхара тIаьхьарчу толамарах а 5 сентябре арадаьлнача СССР Лаккъехьара Совета Президиумна Указаш республике хьайбаш лелалера хьалхара деспа-ча 261 сага орденаш медалашш енний.

— Цухьакъа, — йоаь нов. Вахаева, — КПСС обкома Х пленумера болгалдаьлча тайпара, цIенхаттара кхочушбоапара да республика экономикен культурен дегIайоалаеча. Вай вашIтIехьлыьнашан лаьрхIама тайпара экономически эффективность дегIайоалае, кхочушъян яхе цIера планах промышленносте а юртбахама а белгалъяьха залаеш.

Кхочамболлаш пайда эпан промышленни продукци абахенна-га лаккъара, юртбахам дегIайоалаеларра а пунна интенсификацин ара а хьежа эпа а поспорташ, эрахеллира лаккъара а йолаш йолч торонех. Предприятешка, гIишлонашка, колхозашка, совхозашка иезнта дегIайоалъя сага-машталлаш муттигаш я. Къаьхьега ма-ттехьаьл моттигаш я. Къаьхьега ма-ттехьаьл моттигаш я. Къаьхьега ма-ттехьаьл мо

КОМСАШ—ДАЬХЕН БЕРКАТ

ЯХЬ ЛЕЛАЕЧА СОВХОЗАШКА

НАУРСКИ район — республике эггара дуккагIа комсашсерех я. Пятилетка кхоалагIчв, хоадамбеча шера района торо я комсаш яхара. уж Даьхенна дIаялара халъха боахама планаш тIехкхоачаьнге а, цунна цIхьана соахкеп цул хьалхарча шерен тIадиса паччахьалкхен декхар дикка кIезигде а. Дуккагlа йолча кооперацинан совхозашкахь комсаш чуяхь яздина. Цу тIулаяха оарцагIдахьхад дерриге янаш, ерригача торонех пайда эш, сиха комсаш чуяхь яха гIерташ хьинар айдаь ъхъьег. Тхо хилар «Победа» яхачеи Калинина цIерагIчеи шоайла яхь лелаеча совхозашка.

ДОККХИН ГАЙДОЛГАШ

«Победа» совхоза конторе керттера экономист Попова Валерия Степановна мара совхоза кулгалхоеч сар ваьнар: хгаьнка бахабар.

— Соаьнеи дурчагIен кIинначунга хьажача уж шера-ж чIоагIа дика хьийкъа комсаш, — аьнар Валерия Степановнас тха хаттара жоп а луш. — Iалаьна хьалаш уж шера дика хиннадеь хиан а тарру из, хIаьта а керттера дар-ж из дап. Керттера дар да тха колективно пятилетка хоадамбеча шера долдаяча тIемана пе бесткIиканаг а лоарIаш хьинар айдаь кIалъегар. Бакъда комсаш дика хьуьжъарех тхона йолам хуле а, тхо сагота долаш цхьа тIама да: цхьаьолча участкашка мерзал тIеIиига болаш я тха комсаш. Специалисташа йоах, уж шера тIоадаза дукха хиларх да из.

Ишта а вешта а докхха беркат да уж шера победовщаца хьедаьр.

Уж шера планагIа гектара тIара 56 центнер комсаш яха есаш тиначна совхозе тIаьнзе яьхараш 58 центнер я, бакъда, цхьаьолча участкашкара планаш дукхха духгагIа йойл уж. Мисал да, цхьаьолча отделене тIара гектара тIара 72 центнер йоаккх, шоллагIча отделене — 68 центнер. КхоалагIча отделене 60 центнер сагIга мара ялац, план 48 центнер йолча, бакъда лъуьксам кIезига бале а лаьтта уьказа декъагIа хилар бахьан долаш комсаш мерзагIа я.

Цхьаьолча участкашка комсаш кIезига хилар комсаш делаерашца болх во бар, царна доагIаш дола доал ца дар бахьан долаш да ала аьнш ю. Доал дика даьд. Цуьн бахьай духгагIча дакъа отделашш, болх бу цхьаьлаш тайп-тайна-ра хилар да.

ДЕРРИГА НИЗАШ — КОМСАШ ЧУЯХЬ

Дика кийчо яь оарцагIбаьнаб совхоза болхлой комсаш чуяьа. Хаийахьа кийчийр транспорт, тоадир, иьаьдир наьхьаш, laлаьнийр комсаш чуяьхь кIиранаш, хьа мел ялаш я йоагIаш йола йоахко йир. Комсаш чуяьха хьа белгалдир совхоза хIара болхло малагIча учаетке болх беш хургба. ЛоарахIаметга йолча участкашка комсомолсташ оттабир.

Совхоза коллективна инзаца лоацаьча хана цхьатарра кхьаьча яьна комсаш чуяьца яха хала да. Совхоза новкъостаца де оарцагIьнаьр Нохч-ГIалгIай паргIатахьлелаеч университет. Шоай кхьаьгаьна семестр чакхъяьккха сентябрь бутт болалуш уьхаза кхьаьар университета 1300 студент.

ХIара денна совхоза комсаш кхаьнка болх беш шиъ эзар гаргга сат ва, хIара денна 350—400 тонн комсаш гайдолгаш цхьатарр доаккхача заводашка, городашкен, болхлой поселокашкен кIезигетагIамаш дIаязлаьт совхозо, хIара денна дукха духгагIа болча болхлоща комсаш хьайоахача, уж тIайоттача дийнахьара нормаш тIехкхоачаьшю.

Ерриге комсаш 1390 гектар я совхозо. Чуяьца тIьнаьй бархI бIаь гектар, хIаьта хьаьха комсаш яхь эзар тонн совгIа я, тIаьнах яха езарш 7770 тонн йолча. Иштта эзар тонн комсаш совгIа чакхъяьха дIаязлаьйтад. Цуьн совгIа кхо тIаьх тонн комсаш яхьийтад Грозне, Орджоникидзе, Куйбышеве, Тольятте, Сызране, кхыча городашка а.

Хаддаьна комсаш чуяьца болх беш 39 автомашина я, парех 21 Грознера новкъостаца яхьийтаьраш а йолаш, 46 лодочка (трактора тIеIсьатайса тележкаш) я.

Совхоза партийни профсоюзни организацина дика IаштIехьдаьккхад болхлоща юкъе социалистически яхь йоаркIара гIулаях. Хьалхаьнахьа бригадашта телаш цIе вымпелаш я, цар сийна арахеи «Молния» яха литокаш.

Паьхх болхапара безам сонбаьхара материальни совгIаташ телилга я лелдра дитан. 120 процент дийнахьара норма еш кхаь дийнахьа IаштIа кхоачаьнъкъоа яхо сом, 150 процент яьчоа дIь сом, 200 процент яьчоа — 7 сом ду.

СТУДЕНТАШЕЙ ДОККХА НОВКЪОСТАЛ ДУ!

Совхоза кхоалагIча отделене, студентий лагере кхьаьар тхо. Уьказа болх беш ба университета химико-биологически факультета студенташ. Отделенех санна студентий отрядех а кхоалагIа яр оал.

Хьокханий Доска тIа хIаьтта хьалтехь йоаш. Керда Чисток «Молния». Цу тIа ялаьд: «Комсаш чуяьца университета студентий отрядашта юкъе социалистически яхье хьалхара моттиг яьхкача химико - биологически факультета студенташта совхоза дирекце, парткомо, профсоюза болхлой комитето, комсомола комитето докхха моагIап а ду лар-кал а оал. IIийнсле яхье хьалха латтарашца!»

Уьказа иштта хьалтехь йоаш студентий кхойтта группах хIаране денна норма кхоачаьшIар хьайташ йола график а. Дерриге доска сийрададькхкад — цу тIа ягIача отрядо яьккхад цу тIа байракхо.

Духгагlа йолча группешша 110—120 процент кхоачаьшю дийнахьара норматаш, хIаьта цхьаьлаьгабараш цаI ах-шиъ нома йоаккхаш а бе.

— Тхо отрядашарча кхо бIаь студентах 15—20 процент баран-м премеш ййеш бе, гой хIанз премеш яла оттаьавча 58 студентан список ер я-кх, — душ студентий лагIера начальникка, биологически IилмаI кандидата, университета воккхачIа волча хьеларкхоч Точиев Юназа Тухана.— Тхо уьк совхозе духьаьнца дахьадаш. Масссех жу шоай тIаьхьа тоаденнан тха совхоза коллективанца ра хьоашал. Сона хетачох, иташ дIа а кхоа а раьза долаш хьа а доагIа тхо. Аьхар оаха дечох хьа бу, хIаьта тхоаI балахх ахъарна тIулаях хиларах оаха доаккхаш а ду. Дикагlа болх бечар массане шIераш яха иечча йоккха список оттае езарлар, бакъда, кхьаьрий шIераш боахаргьа яз. Уж ба Мусаев, Исрандова, Колесник, Хасбулатова, Аушев, Титов, Бакаев, Датиева, Эсханов, Эльмурзаева, кхы дукхха бараш. Цар халдаьна 120—130 процент кхоачаьшIу дийнахьара норматаш.

— Студенташа тхона уьк шера докхха тIулаях ду, — йоах отделене управляюще Базаев Борис Васильевича. — Цар новкъостаца доре тхоаш мишта кIалхара дардгар хаш сона. Бакъда, цхьаьболда студенташ болх бара тIера бац. Уж дукха бац. Дукхха дукхагIа барашца совсем кхаьлеч. Царех цхьаьбараша совхоза болхлоща, комсаш лелаяра йоккха опыт йолча Муртазова Марета, Сошнева Полинас, Судаков Ефстафе, Михайлова Любас, Ключников Александра, кхычар санна дийнахьа 150 процентага кхоачаш норматаш йоах.

Совхоза шолларIча отделене комсаш лелаерий бригадира Крутько Марина Федоровнас хестабу историко-экономически факультета студенташ. Цо йоах;

— Тха дикагIа лоарIхIача болхлоел тIехьаьбисан студенташ Юсупов, Газдиева, Ужахова, Халаева, Абдулаева, Бондарева, Автохаджиева. Нормах 300 килограмм комсаш яха езача дийнахьа йгъ бIаь а духгагIа а килограмм йоаккх царех хIаране. Дика болх бу хьехархоша Ужахов Мухьмадан Гацаев Сайдан лелаеча лелаеча студентий группаша а.

ХЬАЛАШ — ЦХЬАТАРРА, ГIУЛАКХАШ — ТАЙП-ТАЙПАРА

«Победа» яхача совхозаца яхь лелаеш я Калинина цIерагIйола совхоз. Духха бакъахало йоаш цхьатарра да цар хьалаш, комсаш тIайола кхаш, комсаш яхара планаш, тIаийца социалистически декхараш. Бакъда, комсаш чуяьа болабеннача хьалхарча деношка, йоагIаш йола кийчо ца яр бахьан долаш гIулакхаш лелара лелараех Калинина цIерагIча совхозе кхоалагIа дакъа мара чуяьца химико-биологически факультета студенташ. Отделенех санна студентий отрядех а кхоалагIа яр оал.

Цу тайпарча участкаш тIара комсаш чуяьца Кулягина Татьянаси Кузнецов Петрен цудгалдеча бригадаша тIара гектара тIара 75 центнер, хIаьта Н. Ф. Кобина керте латтача бригадо 60 центнер яьккхаI. Цу цифраша хьагоIт торонаш уьказа йоккхий йолгаш.

ТIехьхьарча хана гIулакхаш тоадала доладеннад. ХIанз хIара денна кхо бIаь тоаш комсаш хьайоах совхозе. Из да, дукхагIа да дахьле, совхоза гIо де лоала-ъхъьег. Иштта комсаш чуяьца гонэвал. Къаьстта белгалъе йоагIа хьехархоча Л. Г. Левашовас кургалду физико-математически факультета группа. Дийнахьара норма кхо бIаь килограмм йолча 350—400 килограмм комсаш чуяьца Макоева Рятас, Седых Светас, Шоволохоева Зарас, Россохова Таньс, Воробьева Наташас, кхычар.

Дика къаьстта совхозан шоай болллоша а. Уж ба шофераш Минутин Михаил, Ильясов Шахгудди, Петкачев Михаил, Исаев Иса, Муртазалиев Гlарса, Белов Василий, Джамалдинов Абдул-Рашид, Лабазанов Хусейн.

Бакъда совхозе комсаш чуяьлера сихх дош, хIанз яьча яьча хIанз санна мара къа да хьеге уж балхаш гаьна далар а совхоз кхыча боахамера тIехьаьнгар а кхерам болаш да. Комсаш чуяьца яьча болх беш цхьа эзарн шиъ бIаьи саг ва. Уж нах тоъем болаш бац. Кlезига я болх беш йола 32 автомашина, 14 лафет. Уж дукхагIа хила еза.

ШИЙ УНИВЕРСИТЕТА СТУДЕНТИЙ ДОТТАГIАЛ

Хlирашкхьара бакъха дотта-гIий болча хьалхарча дIабахар Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета студенташ. Безаме дар дар вIашагIкхетар. Вайбарий художественни самодеятельносто концерт оттадир хьаьшшта.

Шийна а университетий студенташа аьлрIар комсаш чуяьца вIаши социалистически яхье бевIа, дийнахьара норма 125 процентал чухнахьа йоацаш кхоачаьше, агитбригадаш дIа-кхоа ахийта. Из дерриге а дахрехIа оттадаьча договорца чоагIдир, шийна оагIонаша кулгаш а яздаь.

С. КОТИЕВ.

Ферма интернациональни коллектив

Суэжерча Цlеча Эскара цIерагIча колхоза цхьоалагIча ферма болхлошка: хIаране шоашай къаман мотт бувша, аьча тайп-тайнарча 7—8 меттала къамаьл хозаргдар. Хlьта эрсий мотт бувша хана уж малагIча къамех бе кхоастаде хала а хургдар. Эрсий мотт — массане а юкъара мотт.

Цхьана а къаьстагеро вIашкаюл цар барт. Цхьа никъ, цхьа декхар да цар массане а. Дуккхача къамий нах чубоагIа коллектив хьинара, хIама хьадара, хьалхашка отгадаь декхар кхоачашIара белгалъе хул. Цу ферма коллектина а я ишта.

КПСС райкомен райисполкомени дIа-юха тела Цlе -Байракх яькхий ферма коллективо уьк шера хьалхарча ялх бетта итогех. Хlаьта хIанз а дIахеца дагабалаш а бан. Райоперча фермашка юкъера лаьрхIача хIама ца эшшаш шин IаттагарагIа йоаккха шуьга уьказа цхьан Iаттагара йоаккх. Дlабахача бархI бетта цхьан Iаттагара планагIа 1700 килограмм якхха сеза 1900 килограмм гарга шура а якхха сийленца кхоачашIар коллективно ший дош.

Пятилетка хоадамбеча шера тIехь-тIехьагIа шерлуш доагIа уьказа социалистически яхь. Дукхаха шерашка гIулагIаеч Клименатова ПаьтIамата деланъ хьалхле уьк шера румынкага Игнат Матринйга кхьаьчаь. ПаьтIамата дикагIа хетт ший новкъосташ шийна яхье бовла, къовса ииз, опыт, хьинар долаш хилар. Марийна атта хиланзар хьалха яла: дуьхьа бар яхье баьнкарш. Царех я белорусска Жарко Вера, молдаванка Мамедова Евдокия, украиника Саломатина Надежда, похчо Мазаева Хаджиат, кхыбараш. Къона доирка, гIалгIай йоI Заингиева Кязбан а яц тIеIьаьшка йолаш.

Хьинар дола Мэрин тешшаме йода ший финишагI. Хlара Iаттагара йьккха шура 3000 килограмма гаргагIертай хIинале а.

Климатова ПаьгIамат а йисаш цунна дуьхьа тIехьа. ПаьтIамата опыт, къаьлсама сутгарал йовзаш я кодлективе. Уу ферзе къаьхьеган аллай по ший наьхьа тIа Ленина орден а.

Шiе-шегIа кхьаьчаш ПаьтIаМатага из балха говзал. Эггара хьалха из Iомаьхьех, ший говзал» цунна дIаенгарех па жуьгте Ливенштейн Федор Петрович. Уьказа хьаьхаштагIа хеташ Петровичен, оал йох. Петровича вахара профессеи а хинна дIаязйай доярй профессеи. Дукхи ха я цо из болх оу.

— Со эламига йийиг яр, из уьказа воагIача хана, — йоах ферма заведующе Мак Нина Семеновнас.

Дукха веза из ферма болхлошта, сий ду. Къэьстагеца дахьхха сий да из. Дlабахача бархI бетта хIара Iаттагара 2200 килограмм шура яьккхар Петровича. Шоай ферма колхозе иштта районе хьинаер Доска тIа йоаккхача хьинаре дакъа лаьцад го а.

Барт тайна, Iимерза болх беш я ферма интернационални коллектин. Шийна тIадиллар тешшаме уьк хьоачашIу хIаране. дIайбача дешаца хоаставеш, цуи дика оамалаш хьакъодаеш вийпар тхона ферма кулгалхошка коечаг гIалгIа Гаазев Иса Уматтирн а.

— Ший цагIарча, коа-картарча гIулакхашта селла сагота а вийхьог[Уматтирн-м, — йоахар цох ферма заведующе.

— Ден-бус уьказа дуй из. Ший йалха тIера ва. Искусственни шура кийчье, хIаьта фагган, пхьегIаш йила цахаддаш дIайха хий, Iи хулийт Уматтире доярккашта. Фермана чоагIа ошаш саг ва из. Ший йалха говзал дIаIомаю по ший воIа Iодрахьмана а. Школера канникулех мукъайола ха ший дацца йоаккх воIо хIара шера.

Цхьоагlо йолча толам я боагIа. Уьказа а да иштта. Производствена пайдаиегIа дар дохаш, тохкаш ба ферма болхлоп. Массеех бутт хьаьха йоккха эргало хилар уьказа. Дlабеина шоай ферма коа класта дахьхха. Дохаха деладу филиал хьайийлар, опытни зоотехник Волков Валентин Николаевич керте а оттавеь.

Хьалхаrа йетта доаехин а кагий Iальсий а вIашагIьайна долча хана дукхха халагIа яр хьайбаш лелдерашта. Iаса цамогаш хинча, делча, гIелдеча бекхе вар, воазар малаш хацар.

Хlанз хувшаденнад сурт, аттача бьинаб из болх. Дахха ятт да дисача хинна цIеиди, кийчий шоай филиале дIачудег доярккаша доахан. Дlахо саготе дезаш цар. Дахчачул тIехьагIа 12—13 дк доаллаше а детта мара из деаш юха доярккаша кхоач унахцена доахан.

Хlаьта Iальсий лакха говзал йолча Iальсий леладеришка дус ялх беттага кхачалаца. Мец цу долийташ, цIена лелдер пар уж. Дукхача шерашка из болх беш, йоккха говзал йолаш хьабоагIа-чарех я вентерка Онике Валентина.

Кагийча Iальсанга Iунал де аттага дац. Цудуша массеханз я шоайла дагабува Iальсий леладераш, «цхьанненна гучадьяна кердадар цу сахьате массанега а кхьаьгаьна йоаккха воагIа» из дало а.

Цу дакъе геттара камазыра я вай йийца Онике Валентина, цун новкъостий белорусска Гупалло Антонина, эрсе Одоевская Мария.

Дерриге Iальсий дика кийчьяьча искусственни оарийца хьабоа я кхозабаш шоай планаш, социалистически декхараш кхоачашIар дорккашка Iальсий леладераша. Хlара ден-бус 740—780 грамм тIаьхьет цу шурийца кхобача хIара Iальсига.

Иштта кхаьхеташ, ший сий лакха доаттадеш хьайоагIа из района сийлен Доска тIа йьккха интернационални коллектив.

М. КАРАЕВ.

КПСС XXIV съезда решенеи кхоачаш д еш, Рязански областа юрта бохамех къаьхьамзиоша ялха хьукъьбадаьл фийг бола ялат. Хилача хаоттама хьалашка из чуэдара балхан чакхдоахаш а паччахьалкхена плат дохка дыша дIаяйца декхараш дикка тIехьхоачашдеш а ба уж. Заготовительни пункташка кхьачаь 802 эзар тонн ялат. Иштта дуьхь ялат областе эггара хьалха кийчьаьл.

СУРТА ТIА: Сараевски районерча Коминтерна цIерагIча колхоза дикагIйола комбайнер Иван Калядцев. Цо хIара гектара тIара 36 центнер ялат оарл.

Ю. ДЬЯКОНОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Дlаяхача замах юхедисача вочаI

гIулакхаша духьала

ДУККХАГIБАРАШ ХИННА А ЦА IЕШ, БЕРРИГАШ А

Наха коммунистически хьетам балара дьакъе лоархIаме моттиг дIалоаш дина дуьхьала беча балхо. Къаьстта лоархIаме да из. Болх тха районе. Хlанз ыьча районе баха духгагIа бола гIалгIашхеи нохчашхеи наьх бусалба ды лелабеш ба. Тахан вай къамаьл хургда яхаьа замах дедейса ды лелабара гIулакхаш бохкиява нахагара зIамагIчарга дувларех, хIаьта зIамигача берашта - дешархошта — цоай бохкхагIа болчи межкашкарех йижкарашкарех, дашкарех ноаношкарех хьадьанна ды лелабара гIулдахаш нийса па хилар, дахара новкъарле ешхилар - дIаьхьеш школа бечи балахх.

Вай халарча советски школана хьалхахка латт коммунизма сийрда кхоне гаргайбояларга кийча воаш, хьинаерчи общественно-политически общественни вахарг дакъа лаьпара дукхьала уж хиларех; бераша пионерскин комсомольскин организацешка дакъа лаьпара уж дукьала хиларех. ОагIув бухлаш бац муьрдаш берригаш дийша хилийтара наьхьаша а. Цар хьетамаш йийгаша йIала па дийнаха а мегарда а деше а — кхьаьт-нот хьала.

Малаш уж хуушш йоагIа тIеIьке ца новкъа яккха гIертарап? Келигов Инала Осман моллаз деш ва яхаш ва. Из ва Кунта-Хьаьжий муьрдий тоебеех яхье общественни вахарг дакъа лаьпара дукьала уж хиларех; бераша пионерскин комсомольскин организацешка дакъа лаьпара уж дукьала хиларех. ОагIув дерригех яхьа хилар урокашка къамаьл. Цхьа-бакъда, урокашка дахьа къамаьлаш дита йиш долаш дац дыша дукьала къовсам лоаттабар санна дола лоархIаме гIулакх. Цу хьакъеьа дукьа долаш кхоч кхоче классе болаш бечча балхата. Масала, № 3 йолча школа классни кулгалхочо М. Г. Яценкос чакхйоах уьк тайпара оттадин сбораш «Знамеша Iилма» къаьлсама, Iилма ца довзаро зе дуу». Уж санна йолча сборашка бераша дIадоьзийт дьа хьехнарга бахьанаш, из тIоагIбаларга лаьцаш. Дешархошта иштта довзийт дынна - оагIув боацаьча советски Iилмана карагIдаьнараш. Царца нийсду хIанз а цхьаьлаьолча наьха кхетамаш йолаш долу суверенни гIулакхаш.

Иштта духхьа, бокхкхача пайдаьне болх бу № 19 йолча школа дьхкхорчоно Ибрагимова Галинас а. Классни сахьаташа, берза чулоацамах йоагIрга дIаххета а деш, дынах дола литература деш но; дидфильмаш хьемкачув тIеIьаьгIа уж дувл берашца; дина дукьалара кницы Iомадеу, лаххекъарча классни дешархошца химически опыташ юо.

Духхьа я районна школашка дыназ дукьала тьовсьаь лоаттабара болх дика вIашIехьбаьккха школа. Цу ерригача школашка беча бокхкхача атеистически балха керте лаьт комсомольски организацеш. Цар кургалгIа берригача бахха, цар лех атеистически балха керла формаш.

В. ЧЕРНЫШОВА,
ВЛКСМ Магlалбика горкома отдела заведующа.

«СЕРДАЛО»
3-ша стр. 25 сентябрь, 1973 шу.

ДЕККХАРАШ КХОАЧАШДУ

«Сунжанефть» НГДУ коллективо кхоачашъяьй продукцена реализаци яра ейс планаш. Планнах соагIа реализаци яь продукци 166 эзар совгIа сома мах-ха я.

Толаашгlдари кердалари кхье а кхулаш къаьхгар баьхан доаш межкдаьхтахой коллективна вIашIехьлъаьнад хIанзле а планан соагIа 2 эзар тоннад дукхагIа «Пыжва лошун» в 5 млн. кубический метр совгIа газ яккха.

Халъха боахама план хинал хьалха кхоачашъяра яьржача Ергригсоюзни яхье хIинаре дакъа лоацаш ба управленне дерригга болхлой. Шоайла яхье яьнаай районни инженерно - технологически службаш, цехаш, участкаш.

Бетта цыха итогаш ю нехъашта юкъе яьржача социалистически яхьа, хIаьта службаштен иехашта-тен юкъе яьржача яхьа кварталех цкъа итогаш ю.

Халъхара хоачагаш яьхача цехашта, службашта ца йоагIаш ю. Цо йолу йола Цlе байракх ахчан премеш.

Уж толамаш дахара чоагIа къаьхьийгар управленне колективо. Карагlдаьнначух кхоачамбаь па Iеш, хьинаер болх беш я из цера пара хIинаь дика хьалха хьалха кхоачаьнга уйла йолаш.

Къаьстта дика къаьхьаргаца, шоашта хьалхашка латта дехкарашца а я йоалаш кхоачашдира белгалъяьна да бу ухьаза РИТС-1 оператор Б. С. Миханько, электрослесарь-ремонтник В. И. Гладков, оператор М. П. Баранова, электромонтер А. И. Самойленко, кхыбараш.

В. ВОЛОДИН.

Оаха яздьчун лерагIа

Уьк шера 23-ча августе газета тIа кепатеха араьлъар «Тахан-кхоана яххаше а...» яха корга болаш йола критически корреспонденци. Цу тIа дувцар Грозненски ашькбетона конструкцеп завода цоллагIча цеха коллективо арахийца кийча продукци дIа ца оазр баьхьа долаш цеха бохкхоп кIига болх бола бе багIа, технологически пожарний бокъонаш тешхаю, яхаш. Цох лаьца КПСС Заводской райкомо тIера хIама бу:

1973 шера 23-ча августе «Сердало» газета тIа кепатеха араьлъача «Тахан-кхоана яххаше а» яхача критически корреспонденци тIа, дика йийца факташ бакъхинаб. Из материал 1973 шера 13-ча сентябре йийлай Грозненски ашькбетона конструкцеп завода партборго заседаше.

Завода коллективо Нохч-ГIалгIай «Пишлошъеча управлене коллективаца цхьана белгалдаьлъ кийчача продукцена реализаци яра де дезараш.

Цеха коара кийча продукци гIишлош хьалъеча дIаккхъьаьн я хIанз, Лерттlа болх беш я цеха коллектив.

Доазол дехьара
орган Советского района

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ СОДРУЖЕСТВАЦАРА ПЕКИНА МОАСТАГІАЛ

Кнтан доазол дехьара представительствашан чуйолча зданеб хьалхашкахьара оагІоашца хьалдийтаца давлка председателя Мао доккий портреташ лидьабынад. КНР посольствай вестибюле хІара дІаччу мел вьянначоа хІанз кхьа тІаГіертта дІашцйата Гіерташ «сийлахь - вокхачча кхоабачча» хьежамаш тІадола цІе книжжилгаш, хІаьста пишкиех схьаІа ешдакхьвокхачча хьехархочун» юхь- тІаЙоалла значенкаш. Дукха ха йоашпаш а тІехьа нагахь сар чувоашпаш а чувхиеста баьнна6 «а ян Мао Цзэ-дун» Іаьржа, сийна, сира френчаш тІЙоахьш бола дипломаташ. Цхьана лаьрхІача дерриг- гача адамийн, хьехьт-кхьаста лаьрхІача хІара саген кхелашкарча «культурни революцеи» исторически лоарХІама кхьакхьа шоашт деккарийла болаш саина хІара хьашта дуьсташкхьаьчаш деш хинна кхамьалаш сайшад. Китай юха а цІаьхха хинначу чу хуьцамо цепцьакхьчуа дуненга безамо елакъежа яьнна6, ша цийна рьала де Гіерт.

Китая хьакъеьхьара спецнаначсташа хьалхарІе а терказладьд Пекина политика дегІа. йоагІачара хІара этап шун тІагІоолапа формаш, кхамьала Іа, тактика хуьшалларца дІайолалуш хилар. Хуьца да луш дус стратегически лерхІарца. Социалистически дуненцарча «Гулакхий» кхьакъьарча Пекина политикера из законномерность кхььста шьара ручча-ньар «культурни революцеи» трагически событаш хиннаиуз тІехьа-гІа дІадахача шеранна.

Социалистически содружества мехкех дІахадара тІаберзабеш II-XI-65 ш. арадьпнарча «Жизньмнь жизбоз», «Куншп» яхача тазетий редакцинни статьяш тІа хьакхайкабь ннкъ 1966—1969 шерашка гуччъьарча моастагІала политика а хинна дІаэттар.

Из белгІдьаьр Пекине социалистически мехкий посольствашта хьалхашка яьча демонстрацеш-ца, дуней халкъашта юкъера керттера нормаш принципашца телхарца, кхамй байрокъан дІахкарцан нйрхьахарцан, Китае аккредитованин йолча доазол дехьарча представительствалат хІамаш хІалакъарца, провокацеша, ишшта кхидаришца. 1966 — 1968 шерашка официальни хІара «революционни дипломате образец» я ашна хьакхьакъаьь уж методаш дуненх халкъашта юкъерча лексикона юкъехьар «культбайбинскн дипломат», ша тІа-ша ша цІи а йолаш. «Хуппэйбпиовскн дипломате» цІакхха ца яьнначча тайпара хийранькхъар цу шераш-ка дуней халкъашта юкъерча арсес, хуна доазлерай оагІонаша чІоагІГа харцахьа лаьрхІар дуненх общественни мнене. Ховш мара-ра, ну политикаца цхьана лелайора Китая социалистически лоаІахоашта духьалара дукхха доазонна йнстера провокацеш, аьнар де ца тугача правительствашта кнн тІабахьара метод а лоарІаш экономически договораш дІадахар а, социалистически паччахьалкхенй чурча тІулакхашта юкъеГертар а, цар куглаллой вочча шерала бувцар а цунна дхьана деш лар. Китайгахьа аьнар Мао Цзэдуна «Европера ахха цаІ мара йоаша социализма маяк» я ашна белгалъяькхха Тирана мара яцар. Вокх социалистически паччахьалкхенех «капиталнзм хохоттараш» «ревизионизмнн» бахьан долаш Пекино бехке дахьа мехкий список кхлар.

ДІахадаро шоашта дийттар хнлйтанзар маоистагіта. Хийрачлар шнй хурдаь дІадакхха гІнйртар пекинскн правительство, цхьабакъда цу тІулакхха тактикана кхсже ашха сацна хуьцамаш дс йнйзар. Лерхіараш хуьшара хьакъехьа дацар деш хинна кхамьаь. Уж дерхІараш, КПК ІХ съезда чІоагІа я дь, хуьна ца луш дисар. Царех керттердар — Пекино «маоистгіа № 1» йолаш йолча СССР-а духьалара кьовсам. Бакъдар кьайладакъар духьа Пекино цу хана хьакхайкадора шнн фронте — «американскн империализманен советскн социал-нмпериализманен духьала» кьовсам поатгабанза барт ца хилар. Событеш дІахо дегІаахара хьакмакхер, маоистскн кулгаллошта американски империализмага лоаттабеча кьовсама хьакъьха хьакхайкадьраш хабар мара ца хилар, хІаьта пекинскн политика нраьгатера хьалха Советски Союза духьала, социалистически содружества мехкашта духьала ерзаьнь я.

ДІадахача шераша йнш хуьлйт Пекина кердача тактика цхьабола белгалдара оагІош кьоастае. 1969—1970 шерашка снхьаь предложенеш тела яьлар Пекин социалистически мехкашта а ьнна конъюнктурн хьесапе бакъдьь тІаэцаш я ашна хетийтарга кхочъалца. Масала, Китае «культурни революцнн» йолча хана социалистически мехкана къоабабабь тІаэнаш хиннараш шн мохк мара бацар: Китайн Албанин. Хіанз из спнсок кІезнг-дукха шерташ хилар хьмоЙ Китая.

Дукха ха йоашцаш керда тезнс арадалькхар (кхетадеш мадарра, дунена гуччъьа а ца доаккхаш) китайскн дипломате Китайнен СССР-ан юкъера ГІулакхаш боКъонца тоадарга бода ннкъ КНР-снеи Советски Союза дотгатйй лодчь социалистически мехкашгсн юкъера ГІулакхаш тоадарга ГІолла болдан халарат. Цу политнкнн лерхІар геттара шаьра бІаргагіуп а хьалхаІа мо мара хувца ца луш а да: СССР хІнйдоокхххлга. Цу тайпара, хьалхаІа лнйккха зурма я, доашан кІезнг-дукха дехьа-сеха доахаш хуьшар мара хІама доаюа.

1939-вхи Варшавски Договори китайски пропагандо аналнзо а хІаЬта нштта Пекино вІаннТёкьа а доахаш Тирана радное боарам бобабаш чІоагІа ранз духьала дувцача хабараша а хьахьокх, цу тайпара антисоветски национальнстически уйлаш хьалхьарчу. Хьаьта нштта стоциалнстически мехнй общественнота цар шоай партеехь правительственни бола тешам боабарген догдоахьш китайскн куглаллой хилар. Уьш тІехьажарча хана общественнота тІа-тІа дуккагІа гучаюьл социалнстнчески паччахьалкхенашкара лелхадаь доазол дехьа дахьача антикоммунистическн Говорнлла ГІолла бувцаш хилар а хІаьта нштта Мюнхенгера дьлсса хабараш дувцача «Свобода», «Свободная Европа» яхача радностанцеЙ гулаккашша Хьашгдолну Мао группна хилар а хьахьокхаш йолла факташ. Бакъдар аьлча, цу шнна а радностанце пекнскн пропаганднна тІом деш ГІулакхаш ца я. Шоай программашта юкъера дІакхеccай цар Китайна духьала ешГ йола масс тайпа критнка, шерра арадоал социалнстнческн мехкашта хьашгдолну. Цу тайпара дува-ш дола китайскн хабараш.

Европа социалнстнческн мехкий хьакъьхьара Пекина политнка хьакъьхьаш йола къьстта болгата фактар я «Г